

 Федоряка В.М.

ЖИТТЄВІ МУДРОСТІ ПЕТРА ФЕДОРЯКИ

(спогади дружини)

Федоряка Петро Вікторович належить до тих, хто віддав життя за честь, за волю, за рідну землю. Будучи людиною великого розуму, великого серця і великої душі, своїм життям показав усім нам, як потрібно жити – чесно, гідно, красиво і як потрібно помирати, – з Україною в серці.

У березні 2014 року разом із чоловіком були на Зльоті колекціонерів у Києві. Саме в той час відбувалися з'їзди двох партій. Проходячи повз делегатів, Петро запитав:

– Валюшко, чим вони (учасники) відрізняються?

– Одні – в костюмах, краватках і з охороною, інші – в камуфляжному одязі, – відповіла я на його запитання.

– Одні готові вбити за гроші, а інші ладні померти за Батьківщину, – додав він від себе.

Війна на сході вирвала у нашої сім'ї серце. Загинув чоловік, батько, дідусь, брат. *«Не хвилюйся, у нас чудові розумні доньки і зятів вони вибрали ніби спеціально для нас. Вони вже зможуть жити самостійно»*, – це з останнього дзвінка додому, 30 липня. Для дочок батько – ідеал чоловіка, добрий порадник, друг, наставник. На щастя, в них багато від батька – і талант, і розум, і мудрість. Для мене він – життя і любов, радість і втіха. *«Що ти можеш, якщо не в змозі зробити щасливою одну жінку, яка колись обрала тебе, а ти її»*, – говорив багатьом чоловікам Петро. Мене він зробив найщасливішою жінкою у світі, бо вмів любити. З 9 класу (34 роки) ми зберігали свої почуття і не розгубили. Нам здавалося, що з кожним днем наша любов тільки сильнішає. Однаково думали, відчували, мріяли. Разом подорожували, не розлучалися з рюкзаками, лижами, ковзанами. Ми правильно робили, що спішили жити, раділи кожному дню і годині, проведеними разом, не відкладаючи на потім, бо «потім» може і не наступити. Щастя вбачали в простих речах і не отруювали його підозрами, сварками, невдоволенням. Петро обіцяв показати мені світ, зробити маленький садовий будиночок для двох, купити тракторець, щоб катати внуків, побудувати піч і колибу, щоб радувати доньок, зятів і друзів, написати книгу **«Рецепти коваля Петра»**. *«Легкого хліба не буває, за все треба платити: часом, потом, кров'ю, совістю»*, – любив повторювати слова свого батька Петро. Тоді я не знала, що ціна за щастя – така велика.

Війна забрала в України Майстра. Кращого серед кращих. За яку справу не брався б Петро, все робить досконало, бездоганно. Різьбить по дереву: від маленьких фігурок звірят, яких виготовив на народження першої доньки Іринки, до серйозних картин, посуду, меблів. Скласти піч, тандир, працювати з електрикою, покласти паркет для нього не

складніше, ніж логарифмувати та інтегрувати.

До досконалості довів своє улюблене заняття – ковальство, яке й зробило його відомим в Україні та за її межами. Розпочинав з художнього ковальства: решітки, ліхтарі, сходи, огорожі, камінні набори. Його роботи прикрашають будівлі Миргорода, церкви у Боярці, Березані та Черевках. «Коли коваль щось починає робити, він повинен думати незвичним, я б сказав, неправильним чином, щоб якнайкраще виконати роботу. «Незвичний» Врубель, «неправильний» Маяковський... Творчість – вона завжди одноосібна. Шевченко, Рафаель і Моцарт тому великі й неоціненні, що завжди були незвичні, неповторні, «в одному екземплярі». Творчість не терпить калькування й тиражу, істинний творець завжди в пошуку, завжди думає «неправильним» чином», – говорив Петро Вікторович. У Києві, в музеї під відкритим небом **«Мамаєва слобода»** наші ковалі обладнали кузню, потім їздили туди на фестивалі. «Наші ковалі – це позитивисти, з яких я зробив команду однодумців і якими я пишаюся», – говорив майстер Петро. «Учитель Шелюг Владислав, учні Турмієнко Віталій, Марюта Роман, Марюта Руслан, сусід Красюк Станіслав – вони мені всі, як брати. З ними покажемо світу, що таке Трудолюб».

«Де це – Трудолюб?», – запитували в майстра у Івано-Франківську, Донецьку, Кам'янець-Подільському, Дніпропетровську, Луцьку, Києві, Запоріжжі, куди кузня їздила на ковальські свята, фестивалі. «Як, Ви не знаєте, де знаходиться Трудолюб? Та це ж – центр Землі», – серйозно повідомляв Петро.

Захопився зброєю, і все вдалося. «Вісім із десяти чоловіків, – стверджував Петро Вікторович – люблять зброю. Чи дивно, що я особисто відношусь до першої вісімки? Та й хто в дитинстві не уявляв себе лицарем круглого столу чи відважним мушкетером. Це живе в кожному хлопчикові. Мені було років 16, коли я побачив документальний фільм про В'ячеслава Івановича Басова. Саме Басов по праву вважається метром серед клиночників на території СНД. Він перший розпочав популяризувати цю справу, хоча сама ідея булату і древніх секретів дамаської сталі повністю не вмирала ніколи. Але так широко вніс її в маси лише Басов. Мені запам'ятався такий епізод із фільму. Басов узяв до рук меч, поставив на стіл склянку, прописав по ній кінчиком – вона й розпалася. Потім підкинув шовкову хустину, підставив лезо, і хустина навпіл. Від своєї ваги! На той час я вважав, що це для мене недосяжне і це по плечу лише великим, але потім став цікавитися, читав літературу, консультувався з людьми, листувався в Інтернеті й отримав реальний поштовх до роботи. Якщо людина довго помучиться і не без Божої іскри, то все вдасться».

Сьогодні дамаська сталь з Трудолюбів визнана в Україні й Європі; ножі, шаблі, мечі, сокири стали бажаними в багатьох колекціях та клубах Канади, Ізраїлю, Латвії. Розпочинається тісна співпраця з реконструкторами, виготовляються історичні аналоги зброї, вариться булат. **«Кузню Петра»** з її відкритими і талановитими майстрами запрошують на численні міжнародні фестивалі, шоу, виставки. 50 грамот, дипломів і подяк ковалеві Федоряці П.В. зберігається у нашій домашній колекції. Петро Вікторович любив метал за його властивості (міцність, твердість,

довговічність), зв'язок із вогнем і високий сакральний статус. Говорив, що метал повинен подобатися кожному нормальному чоловікові. Тому й дарував усім знайомим ножі, йому теж дарували колекційні.

За давнім звичаєм, якщо у селі не було церкви, то коваль мав право «Закувати шлюб». Петро Вікторович таким чином «вінчав» 5 пар молодят. Так у 2010 р. у Трудолюбі «кували» весілля сусідської дівчини Оксани Онопрієнко з кримчанином Олександром Кучером. День їхніх заручин співпав із ковальським святом. І молодята вирішили скористатися такою нагодою.

З особливою радістю і гордістю майстер Петро виготовляв сокири, різні за формою, призначенням, історичністю. Сокира-ніж – його улюблений і найвдаліший виріб. А за виготовлення аналогу древньоруської сокири мінімального розміру методом кування імен «Федоряка П. В.» та «Шелюга В. М.» занесені до Книги рекордів України.

Петро Вікторович, як справжній учитель, щедро ділиться своїм досвідом, умінням під час майстер-класів і на сторінках журналів **«Ковальська майстерня»**, **«Сталева грань»**, **«Клинок»**, **«Холодне оружие»**. Його майстер-класи дають змогу дослідити процес виготовлення будь-якого клинка, сокири від заготовки, формування проушини до витягування та вигладжування леза.

З метою об'єднання майстрів, відродження традицій, обміну досвідом, створення спільних проектів, вироблення концепцій, Петро запропонував організувати **Гільдію майстрів «Коло»**. Нині це ще одна неформальна команда талановитих людей-патріотів (ножарів, реконструкторів, ювелірів, майстрів з оброблення шкіри), ім'я якої звучить в Україні. **Гільдія майстрів та «Кузня Петра»** щоліта впродовж п'яти останніх років організують **ковальський фестиваль ножових майстрів «Трудолюб»**.

Усіх, хто тільки познайомився з Петром, вражало, як він розривався між молотом і черпаком, і як за наковальнями і в казанах у нього народжувалися справжні шедеври. Як уже ввечері на його обличчі спливала втома. Вона проявлялася із глибини і ставала помітною в куточках очей і губ, і з кожним ударом молота ставала все глибшою. Але коли майстер дивився на хлопців, що «молотили» по заготовках, його власна втома розходилася, як кола по воді, і знову засвічувалося обличчя і загоралися очі...

А найактивніші члени **Гільдії майстрів «Коло»** Михайловський Сергій, Клецов Костянтин, Солодков Максим, Лавриненко Анатолій, Росланд щорічно на свято Кузьми і Дем'яна, відзначення якого відновив Петро, приїжджають до Трудолюбу і заходять до школи. В світлицю привозять подарунки старовини, вчителям дарують солодощі, а кращому фізику школи вручають грошову премію. Таку традицію започаткував Петро Вікторович у Трудолюбівській школі, де працював учителем інформатики та математики і в Андріяшівській школі, яку закінчив. Чому фізика? Петро Вікторович говорив: *«Світ спасуть не політики, не шоумени і, навіть, не священики. Світ спасуть технологи. Тому учіть точні науки. А ще – читайте. Ті, хто читає, будуть керувати тими, хто дивиться телевизор»*. Ідеалом школи вважав фінську школу з її практичністю, довірою, самостійністю, рівністю.

– Так він учитель чи коваль? – запитують мене.

– Учитель. Майстер. Людина, – відповідаю.

Він жив школою і для школи. Випереджав час, учив програмувати дітей, виховував справжніх чоловіків із хлопчиків-школярів. Водив дітей у багатоденні походи, готував до життя і жив разом з дітьми. Читав лекції для слухачів курсів з інформатики, проводив авторські курси. «На кожному етапі життя у мене була людина, в якій я навчався. Одним із моїх улюблених наставників був Іван Іванович Дмитренко, методист ПОІППО», – згадував Петро Вікторович. Складав задачі для олімпіад, очолював обласну комісію з проведення олімпіад з інформатики, і був членом комісії Всеукраїнської олімпіади. Писав статті до журналів «Постметодика», «Імідж сучасного педагога». З гордістю згадує учнів, у яких учить і сам: Патенка Владислава, Грибченка Сергія, Турмієнка Юрія, Онопрієнка Руслана та ін.

І вже тоді, коли не працював у школі, Петро Вікторович приходив на кожне шкільне свято, приносив гостинці, допомагав кабінету інформатики, давав корисні настанови.

– У чому секрет успіху? – ставив він запитання і сам на нього відповідав:

– Мільйони людей знають, як приготувати каву. Половина з них навіть може повчити: вони ніби знають особливий секрет приготування. І лише одиниці із сотні можуть зварити дійсно прекрасний напій. Усі люди мають дві руки, два ока. Але мало кого з них можна вважати художником. Чи мають ті одиниці свої секрети? Багато залежить від часу. І ще від чогось, що врешті-решт працює і час перетворює на майстерність. Для приготування кави – може бути особливий нюх, що дає можливість відібрати хороші зерна і проконтролювати ступінь готовності напою. На щастя, на початку шляху ми не знаємо, чи володіємо всіма необхідними знаннями і вміннями. Що, власне, і примушує рухатися ним... Так що в секрети, як стислу форму знань, я не вірю. В прозріння – так! Але не внаслідок тривалого лежання на дивані. Для мене найбільший секрет у тому, щоб робити довго одне і теж, постійно.

– Ви талановитий, тому Вам і пощастило.

– Скажу іншими словами. Весь талант і «пощастило» в тому, щоб рано вставати, пізно лягати, дивитися на світ з оптимізмом. Шлях до успіху, постановка цілей, час, вкладений у справу, концентрація й оточення. Оточуйте себе людьми з позитивним мисленням і обов'язково тими, у яких є чому повчитися. Розумнішими, вмілішими. Дивіться, як вони досягли успіху і робіть так само.

А до вчителів нашої школи, яких цінував і поважав Петро Вікторович, звертався з такими словами: «Змініютеся, не бійтеся змін. Подорожуйте, вивчайте іноземні мови, опануйте комп'ютер. Майте власну позицію, і не змінюйте її». Мешканцям наших сіл майстер-учитель говорив так: «Робіть хоч що-небудь. А якщо самі не можете, то не заважайте тим, хто робить. Не заважайте дурними чутками і плітками, безпідставною критикою. Почніть робити з найважчого: викиньте «сміття» зі своєї голови, наведіть лад у своїх сім'ях. Пам'ятайте! Буде краще не тому, що коваль Петро в це вірить, а тому, що так станеться...».

Я впевнена, що якби у кожного з нас була б хоч частинка розуму, мудрості, таланту, любові, патріотизму, працьовитості Петра, світ би став кращим уже сьогодні.

«Валюшко, не забувай, те, що нас не вбиває, робить сильнішими», – чую рідний голос. Дай же, Боже, сили нам жити з такою втратою, а Україні дай Перемогу.